

Pensioenverdeling bij scheiding

MR. W.P.M. THIJSSSEN

De financiële planning na een echtscheiding is complex. Mr. Wim Thijssen gaat in op de nieuwe Wet pensioenverdeling bij scheiding 2022 in samenhang met alimentatie en bijzonder partnerpensioen.

De Tweede Kamer behandelt een voorstel voor een Wet pensioenverdeling bij scheiding 2022 (de WPS).¹ Volgens een brief van destijds demissionair minister Koolmees van 8 juli 2021 moet de nieuwe wetgeving op 1 juli 2022 in werking treden.² Pensioenverdeling moet het huidige systeem van pensioenverevening volgens de Wet pensioenverevening bij scheiding (de WVPS) vervangen.³ Pensioenverevening verving vanaf 1 mei 1995 pensioenverrekening volgens het pensioenverrekeningsarrest van de Hoge Raad uit 1981.⁴ In dit artikel gaat mr. Wim Thijssen in op de WPS in samenhang met alimentatie en bijzonder partnerpensioen. Daaraan voorafgaand schetst hij hoe alimentatie wordt vastgesteld en vergelijkt hij pensioenverrekening en pensioenverevening summier met de voorgestelde pensioenverdeling. De bedoeling is om de lezer inzicht te verschaffen in de complexiteit van financiële planning na echtscheiding. Thijssen beperkt zich tot de situatie van huwelijk gevolgd door echtscheiding, voor zover andere relatievormen niet worden genoemd. Ook gaat Thijssen niet in op de bijzondere positie van de dga.

De aanloop naar de voorgestelde wetgeving

Voor een goed begrip van de redenen voor het vervangen van de WVPS door de WPS, volgt een overzicht van de regelgeving tot nu toe.

Alimentatie

Echtscheiding was tot 1 oktober 1971 slechts mogelijk na overspel, kwaadwillige verlating, mishandeling of gevangenisstraf.⁵ Echtscheiding werd sedert 1883 feitelijk gerealiseerd doordat één van de echtelieden overspel erkende en de andere partij dat overspel niet weersprak.⁶ Sedert 1 oktober 1971 is echtscheiding mogelijk op grond van 'duurzame ontwrichting' van het huwelijk, waarbij voldoende is dat één van de echtgenoten stelt dat daarvan sprake is.⁷ Alimentatie was tot 1 juli 1994 levenslang.⁸ Sedert die datum was de alimentatieduur in beginsel 12 jaar.⁹ Sinds 1 januari 2020 in beginsel 5 jaar.¹⁰ De hoogte van alimentatie

is niet wettelijk geregeld maar berust volledig op 'rechtserrecht'.¹¹ De welstand van partijen tijdens het huwelijk is in beginsel bepalend voor de 'behoefte' aan alimentatie. De hoogte van alimentatie is beperkt tot de 'draagkracht' van de alimentatieplichtige indien die niet toelaat de alimentatie volgens de 'behoefte' te voldoen (de draagkracht kan overigens wel fictief worden vastgesteld op een hoger bedrag dan de feitelijke draagkracht).¹²

Bijzonder partnerpensioen

Bij echtscheiding vóór 9 februari 1973 gold dat de ex-partner na echtscheiding vanaf het overlijden van de alimentatieplichtige geen inkomensvoorziening meer aan de ex-partner ontleende. Vanaf 9 februari 1973 geldt dat bij het eindigen van het huwelijk het volledige tot die datum door een man opgebouwde weduwepensioen als 'bijzonder weduwepensioen' van rechtswege¹³ aan de vrouwelijke ex-partner toekomt.¹⁴ Vanaf die datum voorzag de wetgeving in een levenslang inkomen voor de vrouwelijke ex-partner na echtscheiding. De hoogte van bijzonder weduwepensioen hangt niet af van de 'behoefte', zoals alimentatie maar van het ouderdompensioen. Sedert 1 augustus 1987 geldt een soortgelijke regeling voor afsplitsing van bijzonder weduwnaarspensioen, sinds 1 januari 1998 voor afsplitsing van bijzonder partnerpensioen in geval van het eindigen van een geregistreerd partnerschap en sinds 1 januari 2008 voor afsplitsing van bijzonder partnerpensioen in geval van het eindigen van een niet-geregistreerd partnerschap indien een pensioenregeling daarin voorziet.¹⁵

Het afsplitsen van bijzonder partnerpensioen bij het eindigen van een niet-geregistreerd partnerschap is in die zin opvallend, dat in die situatie geen wettelijke alimentatieplicht bestaat. Dit verschil is verklaarbaar doordat de achtergrond van alimentatie is gelegen in de verzorgingsgedachte (indien geen 'behoefte' aan alimentatie bestaat, bestaat ook geen alimentatieplicht), terwijl de achtergrond van afsplitsing van bijzonder partnerpensioen niet uitsluitend berust op de verzorgingsgedachte (voorzien in inkomen na het wegvallen van de alimentatie door overlijden van de

alimentatieplichtige), maar mede op de gedachte dat pensioen wordt opgebouwd op basis van een gemeenschappelijke inspanning.¹⁶ Daarbij dient te worden bedacht dat geen samenhang bestaat tussen de hoogte van alimentatie en bijzonder partnerpensioen.

Verder dient te worden bedacht dat wanneer een pensioenregeling uitsluitend voorziet in partnerpensioen op risicobasis, geen recht op bijzonder partnerpensioen bestaat.¹⁷ Het consultatievoorstel voor de Wet toekomst pensioenen bevat ten aanzien van partnerpensioen een stelselwijziging die inhoudt dat in de opbouwfase van pensioen uitsluitend nog wordt voorzien in partnerpensioen op risicobasis.¹⁸

Van een levenslange inkomensvoorziening ten laste van de ex-partner na echtscheiding is slechts sprake indien recht op alimentatie bestaat dat voortduurt tot het overlijden van de alimentatieplichtige en vervolgens recht op bijzonder partnerpensioen bestaat. Vaak zal dit niet het geval zijn, namelijk indien het overlijden plaatsvindt na het verstrijken van de alimentatieduur en/of indien geen recht op bijzonder partnerpensioen bestaat omdat tot de echtscheiding niet was voorzien in partnerpensioen of slechts was voorzien in partnerpensioen op risicobasis. Bovendien bestaat geen samenhang tussen de hoogte van alimentatie en bijzonder partnerpensioen. De alimentatiewetgeving en de wetgeving rond bijzonder partnerpensioen zijn niet op elkaar afgestemd en er niet op gericht een levenslange inkomensvoorziening ten laste van de ex-partner te genereren van een bepaald niveau.

Pensioenverrekening

Vóór 27 november 1981 gold dat pensioenaanspraken niet tot een huwelijksgoederengemeenschap behoorden zodat nimmer van 'deling' (in de vorm van waardeverrekening, omdat pensioen niet aan een ander dan de rechthebbende kan worden toebedeeld¹⁹) sprake was.²⁰ Op 27 november 1981 wees de Hoge Raad het pensioenverrekeningsarrest waarin de Hoge Raad uitdrukkelijk anders oordeelde voor echtscheiding vanaf die datum. Gevolg van het arrest was dat in geval van echtscheiding op of na 27 november 1981, indien sprake was van een algehele of beperkte gemeenschap van goederen waarvan opgebouwde pensioenaanspraken deel uitmaakten, de waarde van de tot de datum van echtscheiding opgebouwde pensioenaanspraken diende te worden verrekend. Hoofregel was dat het waardeverschil per de datum van het eindigen van het huwelijk diende te worden verrekend. Nevenregel was dat indien dit bedrag niet kon worden opgebracht, waardeverrekening zou worden gerealiseerd door periodieke betaling van een bedrag ter grootte van een percentage van het ouderdomspensioen na ingang daarvan, zolang beide ex-echtgenoten in leven zouden zijn (uitgestelde of voorwaardelijke pensioenverrekening).²¹

Het effect van uitgestelde pensioenverrekening was dat zolang de alimentatieplichtige/verrekeningsplichtige leefde recht op levenslange alimentatie kon bestaan, vanaf aanvang

of vanaf een later moment samenlopend met pensioenverrekening. Na het overlijden van de alimentatieplichtige/verrekeningsplichtige vervielen de alimentatie en de betalingen uit hoofde van pensioenverrekening, maar ging het bijzonder partnerpensioen in. Indien voor uitgestelde pensioenverrekening werd gekozen, kon sprake zijn van wijziging van de draagkracht voor de betaling van alimentatie en wijziging van de behoefte aan alimentatie. Door de cumulatie van alimentatie en pensioenverrekening zullen het vooral alimentatieplichtigen zijn geweest die wijziging van alimentatie zullen hebben gepoogd af te dwingen vanaf pensioeningang (niet alleen vanwege de cumulatie, maar ook omdat het pensioeninkomen doorgaans lager zal zijn geweest dan het arbeidsinkomen).²² Het bedrag verschuldigd uit hoofde van pensioenverrekening vertoonde geen samenhang met de hoogte van de alimentatie.²³

Pensioenverevening

Vanaf 1 mei 1995 maakte pensioenverrekening plaats voor pensioenverevening volgens de WVPS.²⁴ Een belangrijke reden voor de overgang naar een wettelijke regeling, was dat pensioenverrekening slechts gold indien pensioenaanspraken tot een algehele of beperkte gemeenschap van goederen behoorden, terwijl van de 'gemeenschappelijke inspanning' die de pensioenopbouw mogelijk maakte net zo goed sprake is indien pensioenaanspraken niet tot een huwelijksgoederengemeenschap behoren. Verder werd het wenselijk geacht dat de vereveningsgerechtigde voor het realiseren van pensioenverevening niet per se afhankelijk zou zijn van de vereveningsplichtige.²⁵

Pensioenverevening houdt, samengevat, in dat:

- ▶ De vereveningsgerechtigde recht op uitbetaling jegens de vereveningsplichtige heeft van 50% van het door de vereveningsplichtige tijdens huwelijk opgebouwde ouderdomspensioen, dat kan worden vervangen door een zelfstandig recht op uitbetaling van hetzelfde bedrag jegens het uitvoeringsorgaan indien binnen twee jaar na het eindigen van het huwelijk een door één of door beide ex-partners ondertekend wettelijk vastgesteld mededelingsformulier wordt ingezonden aan het uitvoeringsorgaan (men spreekt van het wettelijk standaardsysteem voor pensioenverevening)²⁶;
- ▶ Partijen bij huwelijkse voorwaarden of schriftelijke overeenkomst met het oog op de echtscheiding kunnen overeenkomen dat in het kader van het wettelijk standaardsysteem wordt uitgegaan van een ander percentage of een andere periode dan de huwelijkse periode²⁷;
- ▶ Partijen bij huwelijkse voorwaarden of schriftelijke overeenkomst met het oog op de echtscheiding kunnen overeenkomen dat het recht op uitbetaling van ouderdomspensioen krachtens de WVPS en het bijzonder partnerpensioen krachtens de Pensioenwet²⁸ (of indien geen sprake is van bijzonder partnerpensioen, uitsluitend het recht op uitbetaling van ouderdomspensioen) worden c.q. wordt omgerekend in een ouderdomspensioen op

het leven van de vereveningsgerechtigde volgens de pensioenregeling van de vereveningsplichtige (men spreekt van conversie)²⁹;

- ▶ Pensioenverevening kan worden uitgesloten bij huwelijkse voorwaarden of schriftelijke overeenkomst met het oog op de echtscheiding³⁰.

Het effect van pensioenverevening is, uitgaande van het wettelijk standaardsysteem, dat het recht op uitbetaling van ouderdomspensioen cumuleert met, aansluit op of ingaat na het eindigen van eventuele alimentatie (pensioenverevening sluit evenmin als pensioenverrekening naadloos aan op het eindigen van eventuele alimentatie). Na het overlijden van de vereveningsplichtige gaat het bijzonder partnerpensioen in, als daarop recht bestaat. Het effect van pensioenverevening is, uitgaande van conversie, dat de vereveningsgerechtigde het ouderdomspensioen uit hoofde van pensioenverevening gaat ontvangen tijdens, aansluitend aan of na het eindigen van de eventuele alimentatie (de ingangsdatum van het conversierecht hoeft niet naadloos aan te sluiten op de alimentatie). Na het overlijden van de vereveningsplichtige eindigt eventuele alimentatie. Het conversierecht blijft ongewijzigd bestaan. Er bestaat geen recht op bijzonder partnerpensioen, omdat het bijzonder partnerpensioen met het recht op uitbetaling van ouderdomspensioen is geconverteerd. In de praktijk komt overigens voor, hoewel de tekst van artikel 5, lid 1 WVPS die mogelijkheid niet biedt, dat uitsluitend het recht op uitbetaling van ouderdomspensioen wordt geconverteerd en het bijzonder partnerpensioen in stand blijft. Het conversierecht is dan uiteraard lager.

De Wet pensioenverdeling bij scheiding 2022

De reden voor invoering van de WPS is onder meer gelegen in de verwarring die in de praktijk bestaat omtrent het vestigen van het zelfstandig recht op uitbetaling van ouderdomspensioen op grond van pensioenverevening door inzending van het wettelijk mededelingsformulier.³¹ De wetgever wenst een standaardsysteem in te voeren dat automatisch door het uitvoeringsorgaan wordt uitgevoerd, net zoals momenteel ten aanzien van bijzonder partnerpensioen het geval is.³² Ook wenst de wetgever tot een andere verdeling van pensioenaanspraken te komen (elke partner 50% van tijdens het huwelijk opgebouwde pensioenen).³³ De verdeling van ouderdomspensioen wijzigt daardoor feitelijk niet, die van partnerpensioen wel (in plaats van het volledige vóór en tijdens het huwelijk opgebouwde partnerpensioen ontvangt de ex-partner nog slechts 50% van het tijdens het huwelijk opgebouwde partnerpensioen in de vorm van bijzonder partnerpensioen). De wetgever zocht aansluiting met het sedert 1 januari 2018 gewijzigde huwelijksvermogensrecht.³⁴

Hoofregel: automatische conversie na melding vanuit de BRP

De WPS kent als hoofregel dat de verdelingsgerechtigde na echtscheiding automatisch een zelfstandige aanspraak

op ouderdomspensioen volgens de pensioenregeling van de ex-partner ontvangt. Daartoe wordt de echtscheiding vanuit de basisregistratie personen (de BRP) aan het uitvoeringsorgaan gemeld nadat deze in de BRP is opgenomen, zodat het uitvoeringsorgaan de automatische conversie kan uitvoeren. Dat gebeurt binnen zes maanden, met dien verstande dat deze termijn op verzoek van een van de echtgenoten met zes maanden kan worden verlengd.³⁵ Het conversierecht wordt berekend op basis van actuariële omrekening van 50% van het tijdens het huwelijk door de ex-partner opgebouwde ouderdomspensioen en 50% van tijdens het huwelijk door de ex-partner opgebouwde partnerpensioen (automatische conversie). Voor de berekening van de tijdens huwelijk opgebouwde aanspraken op ouderdomspensioen en partnerpensioen worden regels vastgesteld.³⁶ Het effect van de hoofdregel is (zoals bij conversie onder de WVPS) dat het conversierecht eventuele alimentatie vervangt indien het ingaan van het conversierecht aansluit op het eindigen van de alimentatie. Ook kan sprake zijn van een 'gat' indien alimentatie eindigt vóór het ingaan van het conversierecht, of juist van overlap indien het conversierecht ingaat vóórdat de alimentatie eindigt. Bij overlap kan de alimentatieplichtige/verdelingsplichtige mogelijk vermindering van de alimentatie verkrijgen op grond van wijziging van zijn draagkracht (die kan lager zijn geworden vanaf pensionering) en/of vermindering van de behoefte aan alimentatie omdat de alimentatiegerechtigde/verdelingsgerechtigde via de pensioenverdeling geheel of gedeeltelijk in de behoefte kan voorzien. Ook hier geldt dat geen sprake is van samenhang tussen de hoogte van de alimentatie en het conversierecht.

Eerste nevenregel: de verdelingsgerechtigde kiest voor bijzonder partnerpensioen

In verband met het 'gat' dat kan ontstaan indien alimentatie eindigt door overlijden van de alimentatieplichtige vóór de ingangsdatum van het conversierecht, heeft de verdelingsgerechtigde de bevoegdheid er voor te kiezen dat het conversierecht wordt beperkt tot conversie van 50% van het tijdens het huwelijk door de verdelingsplichtige opgebouwde ouderdomspensioen. Indien daarvoor wordt gekozen, bestaat recht op bijzonder partnerpensioen ter grootte van 50% van het tijdens huwelijk door de verdelingsplichtige opgebouwde partnerpensioen.³⁷ Het effect van de eerste nevenregel is dat na het overlijden van de verdelingsplichtige bijzonder partnerpensioen ingaat, dat indien alimentatie werd genoten deze alimentatie vervangt. Vanaf de pensioendatum van de verdelingsgerechtigde volgens de pensioenregeling van de verdelingsplichtige, gaat dan tevens het conversierecht in. Vanaf die datum cumuleren het bijzonder partnerpensioen en het conversierecht. Van samenhang tussen de hoogte van eventuele alimentatie, het bijzonder partnerpensioen en het conversierecht is geen sprake.

Tweede nevenregel: automatische conversie zonder melding vanuit de BRP

Indien de echtscheiding niet door de koppeling van de administratie van het uitvoeringsorgaan aan de BRP bij het uitvoeringsorgaan bekend wordt, voert het uitvoeringsorgaan desondanks conversie uit nadat het uitvoeringsorgaan van de echtscheiding op de hoogte is gekomen. De wettekst, noch de toelichting maken duidelijk aan welke situaties in dit verband moet worden gedacht (mogelijk eenvoudigweg een administratieve fout, maar bijvoorbeeld ook de situatie waarin het uitvoeringsorgaan een BV is die pensioen in eigen beheer van een DGA uitvoert). Daarvoor heeft het uitvoeringsorgaan zes maanden de tijd. Die termijn kan op verzoek van een van de echtgenoten met maximaal zes maanden worden verlengd.³⁸ Een reden voor die verlenging wordt niet gegeven (waarschijnlijk is beoogd de echtgenoten meer bedenktijd te geven).³⁹ De WPS is niet duidelijk op het punt of melding van de echtscheiding die niet in de BRP is ingeschreven door één van de echtgenoten (veelal de verdelingsgerechtigde) voldoende is.⁴⁰ De memorie van toelichting gaat uit van melding door 'de echtgenoten'. Desondanks lijkt de bedoeling te zijn dat melding door één van de echtgenoten (veelal de verdelingsgerechtigde) voldoende is. De bedoeling van de regeling lijkt dat de automatische conversie van een niet in de BRP ingeschreven echtscheiding alsnog tot stand komt indien het uitvoeringsorgaan van de echtscheiding op de hoogte komt, op welke wijze ook maar. Melding door 'de echtgenoten' wordt als voorbeeld genoemd van een wijze waarop het uitvoeringsorgaan van de echtscheiding op de hoogte kan komen.⁴¹ Het effect van automatische conversie volgens de tweede nevenregel is gelijk aan dat van automatische conversie volgens de hoofdregel. De WPS maakt niet expliciet duidelijk of de verdelingsgerechtigde bij automatische conversie volgens de tweede nevenregel de keuze heeft om de conversie te beperken tot het te verdelen ouderdomspensioen van de verdelingsplichtige onder instandhouding van bijzonder partnerpensioen. Uit het systeem van het wetsvoorstel volgt in mijn visie dat deze keuze ook dan bestaat.⁴²

Derde nevenregel: pensioenverevening

In drie bijzondere situaties bestaat geen recht op pensioenverdeling in de vorm van automatische conversie maar op pensioenverevening, te weten:

- ▶ In geval van echtscheiding in het buitenland die niet binnen zes maanden na de uitspraak is opgenomen in de BRP (met een echtscheiding in het buitenland wordt bedoeld een echtscheiding die in het buitenland volgens het recht van het betreffende land tot stand is gekomen)⁴³;
- ▶ In geval sprake is van een arbeidsongeschiktheidspensioen dat doorloopt na de AOW-datum van de vereveningsplichtige⁴⁴;
- ▶ Indien sprake is van een buitenlands pensioen maar Nederlands huwelijksvermogensrecht van toepassing is in het kader van de echtscheiding.⁴⁵

In deze situaties bestaat naast pensioenverevening ook recht op bijzonder partnerpensioen.⁴⁶

Pensioenverevening houdt in dat de vereveningsgerechtigde recht op uitbetaling van de helft van de aan de vereveningsplichtige te betalen pensioenuitkeringen verkrijgt ten opzichte van de vereveningsplichtige, voor zover deze zijn toe te rekenen aan het tijdens de huwelijksperiode opgebouwde ouderdomspensioen. Uitsluitend in de hiervoor aangeduide situatie van verevening van een arbeidsongeschiktheidspensioen dat doorloopt na de AOW-datum van de vereveningsplichtige, bestaat het recht op uitbetaling ten opzichte van het uitvoeringsorgaan.⁴⁷

Het effect van pensioenverevening onder de WPS is vergelijkbaar met het effect van pensioenverevening volgens de huidige WVPS. Verwacht wordt dat pensioenverevening in de praktijk zelden zal voorkomen omdat wordt verwacht dat in verreweg de meeste gevallen sprake zal zijn van automatische conversie.⁴⁸

De WPS is van regelend recht

De WPS is van regelend recht. Toepasselijkheid van de WPS kan worden uitgesloten bij overeenkomst. Dat begrip overeenkomst is volgens een definitiebepaling beperkt tot huwelijksvoorwaarden, voorwaarden van een geregistreerd partnerschap of een schriftelijk gesloten overeenkomst met het oog op de scheiding.⁴⁹ Deze regeling voor uitsluiting van de WPS is vergelijkbaar met de regeling voor uitsluiting van de WVPS.⁵⁰ Een belangrijk verschil met de WVPS is dat in geval van een echtscheiding die wordt opgenomen in de BRP de uitsluiting aan het uitvoeringsorgaan moet worden gemeld om te voorkomen dat automatische conversie wordt gerealiseerd. Automatische conversie kan slechts worden voorkomen indien deze melding binnen zes maanden na de echtscheiding is gedaan.⁵¹ Ik merk nog op dat niet alleen pensioenverevening volgens de nu nog geldende WVPS en pensioenverdeling volgens de WPS kunnen worden uitgesloten, maar dat pensioenverrekening volgens het pensioenverrekeningsarrest ook kon worden uitgesloten bij huwelijksvoorwaarden of overeenkomst.⁵²

Naast uitsluiting van pensioenverdeling kunnen de echtgenoten ook afwijkende regelingen treffen, inhoudend dat in het kader van de verdeling een van de huwelijksperiode afwijkende periode voor de in aanmerking te nemen pensioenopbouw kan worden gekozen. Ook kan voor een ander verdelingspercentage worden gekozen. Opmerkelijk is dat indien het uitvoeringsorgaan het aannemelijk vindt dat een overeengekomen afwijking misbruik inhoudt, het uitvoeringsorgaan bevoegd is de afwijkende afspraak niet uit te voeren.⁵³ In die situatie gaat het uitvoeringsorgaan over tot conversie volgens de hoofdregel.

Slotopmerking

Hiervoor zijn de hoofdlijnen van de WPS uiteengezet waarbij het effect voor de inkomenspositie van de verdelingsge-

rechtigde is geanalyseerd en vergeleken met het effect van pensioenverrekening op de inkomenspositie van de verrekeningsgerechtigde en het effect van pensioenverevening op de positie van de vereveningsgerechtigde. De conclusie is dat er een lappendeken van regels bestaat die voor alimentatiegerechtigden, verrekeningsgerechtigden, vereveningsgerechtigden en onder de WPS voor verdelingsgerechtigden tot een ondoorzichtige inkomenspositie leidt en daarmee financiële planning lastig maakt. Dit geldt uiteraard ook voor de alimentatieplichtige, de verrekeningsplichtige, de vereveningsplichtige onder de WVPS en de verdelingsplichtige onder de WPS.

Bedenk daarbij dat pensioenverrekening, pensioenverevening en pensioenverdeling lange tijd naast elkaar zullen blijven bestaan. Dat onder meer omdat ten aanzien van verrekeningsvorderingen en vereveningsvorderingen in de rechtspraak slechts zeer restrictief van rechtsverwerking en verjaring wordt uitgegaan.⁵⁴ Pensioenverrekening heeft daardoor een uitlooptijd tot naar grove schatting 2055⁵⁵, pensioenverevening tot naar eveneens grove schatting 2082.⁵⁶

In werkelijkheid is de inkomenssituatie van beide ex-echtgenoten na echtscheiding nog veel complexer dan hiervoor geschetst indien zij beiden pensioen hebben opgebouwd. Dan is immers sprake van kruiselingse pensioenverrekening, pensioenverevening of pensioenverdeling.

Dit roept de vraag op of het niet beter in de huidige tijd past om de regeling voor pensioenverdeling zo in te richten, dat uitsluitend sprake is van pensioenverdeling indien partijen daarvoor kiezen. Al ten tijde van invoering van de WVPS werd overwogen voor dat systeem te kiezen in het kader van de WVPS.⁵⁷

1 Kamerstukken 35 287.

2 Kamerstukken II, 2020-2021, 35 287, nr. 13.

3 Wet van 28 april 1994, Stbl. 1994, 342, op grond van het Besluit van 9 augustus 1994, Stbl. 1994, 615 in werking getreden op 1 mei 1995. Zie voor een analyse van deze wet W.P.M. Thijssen, Monografieën (echt)scheidingsrecht, Deel 3, Pensioen en scheiding, Sdu, 2016, p. 69v.

4 HR 27 november 1981, ECLI:NL:HR:1981:AG4271 inzake Boon/Van Loon. Zie over pensioenverrekening Thijssen, a.w., p. 23v.

5 Art. 1:264 BW-1838.

6 Op grond van HR 22 juni 1883, W 4924, bekend als het 'grote leugen'-arrest.

7 Art. 1:151 BW.

8 Art. 282 BW-1838.

9 Art. 1:157 BW in de tot 1 januari 2020 geldende tekst.

10 Artt. 1:156 en 1:157 BW.

11 Thans de Alimentatienormen 2022, te vinden via <https://www.rechtspraak.nl/Voor-advocaten-en-juristen/Reglementen-procedures-en-formulieren/Civil/Familie-en-jeugdrecht/Paginas/Expertgroep-Alimentatienormen.aspx>.

12 Zie HR 6 juni 2014, ECLI:NL:HR:2014:1336. Over het fictief in aanmerking nemen van inkomen voor het bepalen van de draagkracht bij DGA's: W.P.M. Thijssen, DGA, pensioen in eigen beheer, "verboden" alimentatie en de rekening courant, deel 1 (EB 2018/5) en deel 2 (EB 2018/14).

13 Gerechtshof Amsterdam 30 oktober 2018, ECLI:NL:GHAMS:2018:4028.

14 Zie momenteel art. 57 Pensioenwet. Zie voor de wetgeschiedenis en het overgangsrecht van destijds Thijssen, a.w., p. 138-139 en voetnoot 3.

15 Wet van 11 juni 1987, Stbl. 1987, 340 respectievelijk Wet van 17 december 1997, Stbl. 1997, 660 respectievelijk art. 57 Pensioenwet met datum van inwerkingtreding

1 januari 2008 volgens art. 1, lid 2 van het Besluit van 18 december 2006, Stbl. 2006, 707.

16 Zie HR 27 november 1981, ECLI:NL:HR:1981:AG4271 inzake Boon/Van Loon, o. 12.

17 Zie W.P.M. Thijssen, Pensioenverweer: terug van weggeweest?, EB 2009, nr. 10, p. 168-170.

18 Zie art. 16 van het consultatievoorstel, te vinden via <https://www.internetconsultatie.nl/wetboekcomptensioenen/document/6531>.

19 HR 27 november 1981, ECLI:NL:HR:1981:AG4271 inzake Boon/Van Loon, o. 12.

20 HR 7 oktober 1959, ECLI:NL:HR:1959:AY0928.

21 HR 27 november 1981, ECLI:NL:HR:1981:AG4271 inzake Boon/Van Loon, met name o. 13. Zie voor een gedetailleerde uitwerking Thijssen, a.w., hoofdstuk 2.

22 Ik veronderstel dit, maar deed geen literatuur- of rechtspraakonderzoek.

23 Voor echtscheidingen tussen 1 juli 1994 tot 1 mei 1995 lag het anders gezien de beperking van de alimentatieduur vanaf die datum.

24 Om te voorkomen dat pensioenverevening met pensioenverrekening zou gaan cumuleren, is sedert 1 mei 1995 in art. 1:94, lid 2, aanhef en onder b BW bepaald dat pensioenrechten waarop de WVPS van toepassing is en accessoir partnerpensioen niet tot de huwelijksgoederengemeenschap behoren.

25 Zie voor een gedetailleerde uitwerking van de WVPS en de achtergronden van de totstandkoming van deze wet Thijssen, a.w., hoofdstuk 3.

26 Art. 2, lid 2 gelezen in verband met art. 2, lid 6 WVPS.

27 Art. 4 WVPS.

28 In geval van een DGA op grond van art. 3a WVPS.

29 Art. 5 WVPS.

30 Art. 2, lid 1 WVPS.

31 Kamerstukken II, 35 287, nr. 3, paragraaf 2.2.

32 Kamerstukken II, 35 287, nr. 3, p. 20.

33 Kamerstukken II, 35 287, nr. 3, paragraaf 3.

34 Kamerstukken II, 35 287, nr. 3, p. 8.

35 Art. 4, lid 1 gelezen in verband met art. 4, lid 6 van het wetsvoorstel.

36 Artt. 2, leden 1, 3 en 6, aanhef en onder a en art. 4, lid 2 van het wetsvoorstel (Kamerstukken II, 2018-2019, 35 287, nr. 2).

37 Art. 4, lid 3 gelezen in combinatie met art. 10 onder C (wijziging van art. 57 Pensioenwet) van het wetsvoorstel.

38 Art. 4, leden 5 en 6 van het wetsvoorstel.

39 Vgl. Kamerstukken II, 35 287, nr. 3, p. 43.

40 Vgl. art. 2, lid 2 WVPS waaruit blijkt dat pensioenverevening volgens het wettelijk standaardsysteem wordt uitgevoerd op basis van melding van één van de echtgenoten (veelal de vereveningsgerechtigde).

41 Kamerstukken II, 35 287, nr. 3, p. 43.

42 Art. 4, lid 5 van het wetsvoorstel verwijst niet uitdrukkelijk naar art. 4, lid 2, maar noemt slechts de conversie. Dat kan geen andere vorm van conversie zijn dan die volgens art. 4, lid 2 en dan is art. 4, lid 3 ook van toepassing.

43 Art. 5, lid 1, aanhef en onder a van het wetsvoorstel en Kamerstukken II, 35 287, nr. 3, p. 44.

44 Art. 5, lid 1, aanhef en onder b van het wetsvoorstel.

45 Art. 5, lid 1, aanhef en onder c van het wetsvoorstel.

46 Kamerstukken II, 35 287, nr. 3, p. 44.

47 Zie art. 5, leden 3, 4 en 5 van het wetsvoorstel.

48 Kamerstukken II, 35 287, nr. 3, p. 44.

49 Zie art. 1, lid 1 en art. 3, lid 1 van het wetsvoorstel.

50 Conform art. 2, lid 1 WVPS.

51 Art. 4, lid 1 WPS.

52 Een dergelijke overeenkomst is niet in strijd met art. 3:40 BW.

53 Art. 7, lid 3 van het wetsvoorstel, zie omtrent de situaties van misbruik Kamerstukken II, 35 287, nr. 3, p. 46.

54 Zie voor de beeldvorming W.P.M. Thijssen, Kroniek Pensioenrecht, Tijdschrift voor Familie- en Jeugdrecht (FJR) 2022/32.

55 Uitgaande van een 25-jarige die vlak voor invoering van de WVPS van echt is gescheiden en een verwachte levensduur van 60 jaar heeft.

56 Uitgaande van een 25-jarige die vlak voor invoering van de WPS van echt is gescheiden en een verwachte levensduur van 60 jaar heeft.

57 Kamerstukken II, 1990-1991, 21 893, nr. 3, p. 36.

Over de auteur

Mr. W.P.M. Thijssen
Wim Thijssen is advocaat bij Pensioenadvocaten.nl en is verbonden aan het VU Expertisecentrum Pensioenrecht. De kopij voor dit artikel sloot op 28 januari 2022.